TEÁTRISTA

"Volt egy életszakasz, amikor utáltam a színházat"

Beszélgetés Szilágyi Szabolccsal, a szegedi Homo Ludens Projekt színészével

2020. december 24. - zsoczaa

HUMÁNIA / Fotó: Szabó Kitti

Hogy vagy? Ugye ez egy elég bizarr és szomorú helyzet, amiben most benne vagyunk. Te hogyan éled ezt meg?

Sz. Sz.: Hát mi folyamatosan dolgozunk, nem álltunk le. Már eleve úgy alakítottuk ki az évadot, hogy könnyen át lehessen állni esetleg online formába és ugye itt van most nekünk ez a *Szövegdiszkó* és én jóformán két hónapja videóanyagokat vágok. Meg dolgozunk folyamatosan, tehát színház szempontjából én most nem érzem a leállást, mert nem álltunk le, sőt, még talán most több is a dolog, mert azért csak egy új rendszer van és egy új dolog, amit meg kell tanulni, ki kell tapasztalni. Tényleg, borzasztó a helyzet, de engem azért nem tud most úgy lesújtani, mert én erre fel voltam készülve, tehát ez látható, várható volt már, hogy most nyáron itt van egy kis felengedés és utána viszont valami rosszabb dolog jön.

A szegedi Homo Ludens Projekt alkotóközösség színésze, kreatív praktikusa, szervezője, kvázi mindenese vagy. Hogyan élitek meg ezt az új helyzetet? Hogy tartjátok a kapcsolatot a nézőkkel?

Sz. Sz.: Mindenféleképpen nehezebb, de valamilyen szinten meg könnyebb is, mert sokkal több mindenkihez el lehet jutni. Így most az előadásainkat, amiket élőben közvetítünk nem csak Szegedről, hanem akár még más országból is megtudják nézni és meg lehet nézni, úgyhogy ilyen szempontból talán közelebb tudunk kerülni. Nagyon sok mindenkivel beszéltem az elmúlt időben és már sok interjút is már végig hallgattam, meg végig hallgattunk már mindannyian és hát tényleg igaz, hogy ami online történik, az minden, csak nem színház, tehát azt azért nem lehet úgy színháznak hívni.

Amikor először volt erről szó, hogy mi lesz, Imolával [Benkő Imola], a művészeti vezetőnkkel és rendezőnkkel beszéltünk erről az egész helyzetről, akkor úgy látszott, hogy akkor itt a filmes irányba, vagy éppen ebbe a vizuális irányba kell elmenni, tehát egyáltalán nem a színházat akartuk erőltetni, hogy akkor most emberek előadnak egy előadást, mert az nem úgy jön át, nagyon profi körülmények kellenek hozzá és rengeteg pénz. Meg alkalmazkodni kell ahhoz a környezethez is, ahhoz a szituációhoz, ami van és igazából mi dolgozunk, tehát kijött ez a *Szövegdiszkó*, vagyis hát Imola kitalálta, elkezdtük és nagy dérrel-dúrral csináljuk a *Szövegdiszkó* projektet, ahol ugye kortárs magyar szerzőknek a verseit, novelláit dolgozzuk fel kvázi most hónapról hónapra és hát ennek volt egy előszele, a Szilasi László kurzusán [az elmúlt két félévben Szilasi László író tartott kreatív írás kurzust a HLP kérésére], meg az Ünnepi Könyvhét keretén belül került először bemutatásra ez a projekt és akkor mi elkezdtük ezt így ténylegesen csinálni.

Nem találkozunk, vagy nagyon keveset találkozunk, az tény és való, viszont mi nagyon sokat kommunikáltunk online, mert egy, egyszerűbb gyorsabb, kvázi, meg a keménymag is össze-vissza van általában mindig, úgyhogy a kommunikáció nagyon nem változott, de nehéz erre válaszolni, mert olyan szinten csak inkább az, hogy mindenki egyedül van egy gépfal előtt és úgy kommunikálunk, ez az, ami változott.

Átváltozás - próba / Fotó: Homo Ludens Projekt

Számos projektetek volt eddig az elmúlt lassan nyolc év során. Melyik volt számodra a legemlékezetesebb/ legfontosabb?

Sz. Sz.: Nagyon sok van. Mindenféleképpen a *Car-men* volt az egyik legizgibb, mert az egy autós színház volt, ami az intim színház műfaján alapult és színészként is baromi izgalmas volt, mert olyan volt, mint egy akciófilm. Tehát nézőként négy autóba ülhetek be és nézhetem meg ezeket a tizenöt perces jeleneteket. Egyszerre két autó ment, egy-egy néző jött és akkor lement egy epizód, akkor csere, átültek, utána gyors átállás és akkor jött a következő kettes kör. Én mindegyik autóban voltam, tehát én mindegyik körbe voltam, ezért négyszer szálltam be az autóba egy előadás alatt. Volt olyan nap, hogy tízszer nyomtuk, Thealteren meg kiszámoltuk, hogy hatvanszor szálltunk ki és be az autóba, tehát hatvanszor nyomtunk négyszer tizenöt percet, elkezdtük háromkor és befejeztük este tízkor. És hát tényleg olyan volt, hogy gyorsan be az autóba, befutok Petőfi Sándorként a Reök-palotába, van két percem átöltözni és Artúr tanár úrként már rohanok is, mert indul a következő fuvar. Aztán utána majd fordítva, Artúr tanár úrként már kapom le a nyakkendőmet, megyek be a Reök-palotába, gyorsan fel csizma, minden, többiek segítenek, már nyújtom a kezemet, kötöznek meg Petőfiként, rakom fel a fejest és már rohanok, mert már látom, hogy idő van és már kiabálok a pincéből, hogy „Éljen a szabadság!". Meg hát ott tényleg olyanok történtek, hogy fel is jelentettek minket emberrablásért, amikor próbáltuk.

Tényleg?

Sz. Sz.: Igen, mert tapasztalatlanok voltunk és hát próbáltuk fényes nappal az utcán a Petőfi Sándoros jelenetet és az Ákos [Kállai Ákos] hívott, hogy ide kéne jönnöd, - a TIK [Tanulmányi és Információs

Központ] előtt volt – mert itt van a rendőrség és be kéne bizonyítanod, hogy nem raboltalak el.

És sikerült végül megvitatni velük a dolgot?

Sz. Sz.: Persze, persze és utána kinyomoztuk, hogy azt kell csinálni, hogy minden próbát és minden előadást be kellett jelenteni a Csongrádi Főkapitányságon, az útvonalat, merre megyünk és akkor utána nem volt baj. Debrecenben meg ténylegesen elraboltak, a DESZínházon, a Modemnek [Modern és Kortárs Művészeti Központ] a parkolójában csináltuk, a debreceni egyetemi fesztiválon és hát a biztonsági őrök nem nagyon szívlelték ezt a dolgot, hogy mi ott randalírozunk, nekik nem szóltak, hogy ez ott lesz és akkor mi negyed óránként ott üvöltöztük hogy „Sándor, Sándor" meg „éljen a szabadság", nagyon megelégelték a dolgot és egyszer csak, összekötözve várom, hogy megjöjjön Ákos az Übü-kocsival, megjelennek a biztonsági őrök egy furgonnal és mondja az egyik kopasz őr, hogy: „Na, akarja tudni mi az emberrablás? Megmutatom." Megfognak és elkezdenek betuszkolni a kocsiba, én meg üvöltöttem, mint a sakál, hogy gyertek, mert elrabolnak, de most tényleg. Raktak be a furgonba és akkor érkezett meg Ákos, amikor már jóformán bent voltam a furgonjuknak a hátsó részén és akkor mondta, hogy mit csináltok és nem szóltak semmit, csak kiraktak a kocsiból és elmentek. Úgyhogy nagyon durva volt.

CAR-MEN / Fotó: Homo Ludens Projekt

Van olyan gondolat, ötlet most a fejedben, amit a jövőben nagyon szívesen megvalósítanál, akár a HLP-vel, akár nélkülük így a jövőben?

Sz. Sz.: Van, olyan szinten, hogy nem színházzal és nem művészetekkel kapcsolatos, hanem inkább saját magammal. Kicsit előrébb lépni, egy kicsit több időt nyerni, talán ez most a projektem. A hatékonyabb munkavégzéssel több időt nyerni és több dologhoz eljutni, inkább most ez a terv, mert a HLP-ben pedig nagyon is zajlanak a dolgok és nagyon kielégítő és nyomjuk és van terv, hogy mi, az titok még. De önállóan inkább – hát az énidőmet nagyon utálom, már ezt a szót, hogy énidő, de hogy egy kicsit mégis –

megtalálni azt az időt, hogy mindennap legyen egy olyan, amikor értékes, magamra fordított idő van, most ez a művészeti projektem.

És eddig hogy haladsz vele?

Sz. Sz.: Még alakul, még elég gyerekcipőben jár.

Hogy jutottál el oda, ahol most vagy? Arra gondolok, hogy Salgótarjánban születtél, majd Szegeden folytattad a tanulmányaidat. Hogy jött Szeged? Hogy jött a színház?

Sz. Sz.: Hát az úgy jött, hogy 18 éves koromban nagyon szerelmes voltam és az akkori barátnőm azt mondta, hogy: „Neked Szegedre kell menned." Mondom miért? „Mert az egy kurva jó hely, add be oda." És én így kerültem Szegedre. Aztán az első pár év az nem volt annyira szerencsés, kommunikáció szakra jártam, kölcsönösen gyűlöltük egymást, én és a szak és ez nagyon is meglátszott, nem is találtam a helyemet, szenvedtem és a többi és a többi. Aztán úgy módszeresen, de tudatosan kirúgattam magamat és akkor jött az, hogy átjelentkezem a filmelmélet, filmtörténetre, szakosodtam a színház szakirányra és akkor egyszer csak jött ez a színházszerelem. De én soha életemben nem gondoltam, hogy színházzal fogok foglalkozni, nem is szerettem annyira, sőt, volt egy életszakasz, amikor utáltam a színházat.

És emlékszel, hogy mi volt az a fordulópont, ami így váltott benned, hogy a színház szakirányt föl akarod venni?

Sz. Sz.: Igen. A Szegedi Egyetemi Színház vezetőjével, Varga Norbival jóban vagyunk, meg voltunk is és akkor volt neki a Lábjegyzet Színház, meg akkor már a SZESZ-t is csinálta, de ebbe a Lábjegyzetbe segítettem és akkor ő mondta, hogy megkéne már nézni – akkor még a Czene Zoli csinálta a SZESZ-t – és elkéne menni a Czene Zolinak az egyik előadására. Addig-addig rágta a fülemet, amíg megnéztük a *Könyvtáros kisasszonyok és dr. K.H.G.-k* című előadást. Az Alsóvárosi Kultúrháznak a színháztermében volt (ami most a Kapca), bementem és nem volt ott semmi, üres volt az egész, nem volt nézőtér és egyszer csak a Czene Zolinak a feje kikandikált a függöny mögül a színpadról és mondta, hogy gyertek, gyertek, mert itt lesz. Bementünk a függöny mögé és ott a színpadon volt az egész, tömött sorok, harminc ember és ott voltak a színészek előttünk fél méterre, vagy talán még kevesebbre. És akkor elindult valami teljesen más dolog, mint amit addig láttam, egy ilyen ritmusos, nagyon más nézőpontú előadás és akkor ott láttam meg, hogy hoppá, a színháznak mégis van érvénye, csak addig én nem azt láttam, ami engem igazán érdekelt volna. És így. És akkor utána már jött a színház szakirány, ott nagyon azt éreztem, hogy megtaláltam a helyemet és ott vagyok, ahol lennem kell. Utána elkezdtük csinálni Ákossal, – mi együtt jártunk a színház szakirányra - bekéredzkedtünk a Milleniumi kávézóba, hogy akkor mi most szeretnénk próbálni, csak úgy, színházgyakorlatokat csinálunk a magunk szórakoztatására. Természetesen egy hét múlva már ott volt a szövegkönyv és csináltunk egy *Lear király* előadást.

Így ketten?

Sz. Sz.: Hárman. Ákos játszotta Learnek a lányait, egy leányzó pedig, Hegedűs Anikó Lear királyt, ennyi volt a szereplő, én pedig harmadikként performanszokat nyomtam. És erre eljött Imola, – akkor még nem ismertük egymást - megnézte és ott volt két nap múlva az üzenet a Facebookon, hogy szeretne velem találkozni, mert újra akarja indítani a színházat és szeretne velem dolgozni. És itt körbeért a sztori.

Átváltozás / Fotó: Homo Ludens Projekt

Mit jelent számodra alkotni?

Sz. Sz.: Hát most éppen egy alkotói folyamatban vagyok, meg vagyunk, de hát kvázi azt kell mondjam, hogy egyszerre jelent bezártságot és szabadságot. Korlátokat is jelent, mert amikor elindul egy folyamat, akkor, amikor így hirtelen kinyílik a dolog és még minden van, az például sokszor tudja ambivalensen zárttá tenni a dolgokat. Amikor így mindent jelent és nem tudod, hogy hova kapjál. És akkor indul egy szabadság, egy nyílás, amikor már sikerül megtalálni azt az irányt, ami felé elindultunk és akkor most látszik, hogy ezen az úton fogunk végig menni, ami az elején szokott látszani. Nekünk nagyon sokfajta próbafolyamatunk van és az alkotási folyamatban is nagyon sokfajta típusunk van. Van rendelkezői, hogy megvan a rendezői koncepció Imolától és akkor megkapjuk, van olyan alkotói folyamat is, hogy teljesen magunkra vagyunk hagyva - na az szokott nekem először korlátokkal és zártsággal indulni: hova kapjak, merre induljak, mert annyi irány van, és amikor ez az annyi irány letisztul, utána jönnek a korlátok és az, hogy akkor lehet szabadon alkotni. Ezért nekem az alkotás az ilyen kettős. És utána, amikor ez a szabadság megvan, akkor pedig jön ez a bolondéria és teljesen belebukik az ember. Nem elbukik, hanem így belebonyolódik a dolgokba.

Film vagy színház?

Sz. Sz.: Jó kérdés. Mindkettő. *(szünet)* Választanom kell, oké. Színház.

És miért?

Sz. Sz.: Hát azért, mert választanom kellett. *(nevet)* Szerintem az előadásaink kilencven százaléka nézői kapcsolódást igényel. Mindegyik előadás nézői kapcsolódást igényel, nem jól fogalmaztam, de hogy rengeteg sok az interakció és az nekem nagyon kell, nagyon hiányzik és azok az előadások is állnak hozzám a legközelebb. Például a *Csillagok szívében* is interakció volt a nézőkkel, vagy akár a *Humániában* is, szóval én ezeket nagyon szeretem és engem nagyon inspirál az, hogy van egy helyzet, amiben nem tudod, hogy mi van, hogy mi fog történni, hogy nincs leblattolva, hanem bármi megtörténhet és ott helyben kell helytállni és azt nagyon szeretem. Talán ezt szeretem a legjobban a színházban. És ez hiányzik, tehát ezért a színház. A film ez olyan szinten fura, mert ott egyedül vagy, itt létrehozod, ott végül is egy gép előtt ülök és csinálom, tehát az egy idő után azért monoton.

SZKECCS - Tudatgála / Fotó: Homo Ludens Projekt

Van bármilyen olyan művész/alkotó, akire példaképként tekintesz, akinek a tevékenységeivel/gondolataival tudsz azonosulni?

Sz. Sz.: Hát film szempontjából - ha már a filmről volt szó - mindenféleképpen Peter Greenaway. Egy idő után nekem úgy ő volt az, akibe teljesen belebolondultam és mindent megakartam nézni egyszerre, ami Greenaway. Most is rám jön és csak elkezdek úgy random Greenaway filmeket nézni. Ez eléggé fura, hogy az ember úgy saját magától néz Greenaway filmeket, de én nagyon szeretem és a hardcore, elborultabb dolgokat is, tehát bizonyos szinten Greenaway az. A másik pedig a házi zeneszerzője, Michael Nyman, akinek meg a zenéjétől vagyok teljesen ki. A másik ilyen alkotó most jelenleg, akit a karantén alatt ismertem meg, Wim Mertens, aki *Az építész hasához* (*The Belly of an Architect*) készített filmzenét. Ők inkább a strukturális, kortárs zene felé hajló irányt választották, de a dallamosabb fajtából. Mertens meg azért volt számomra nagyon izgalmas és nagyon sokat szoktam úgy, hogyha dolgoznom kell, akkor berakok egy Wim Mertens albumot és arra csinálok bármit, alkotói munkát, mert van egy ilyen nagyon fura dallamos világa, ami már-már olyan, mint egy Enya-szám. Utána, hogy elkezded hallgatni a zenét, akkor rájössz, hogy ez bizony matek és jóformán számok, logaritmus, egyesek és nullák. Nagyon kigondolt zene, brutális strukturális forma és egy idő után így megnyílik az egész és ez nagyon csodálatos. Hallgattam, hallgattam - akkor még csak albumról - és egy idő után megakartam nézni, ki ez a nő, aki egyfolytában énekel az ő albumain. És akkor rá kellett jönnöm, hogy az ő. Tehát, hogy nem egy állandó előadónővel dolgozik, hanem az ő, neki van ilyen borzasztó magas hangja és hatvanévesen egy zongora mellett is ugyanilyen. Borzasztó magas hangon énekel és utána, amikor leesett, hogy ezek nem dalszövegek, amik mennek a zene alatt, hanem halandzsa, akkor ott teljesen kész, végem volt.

Bár előre tervezni ebben a helyzetben nagyon nem lehet, mégis azt azért tudod, hogy hogy lesz karácsony? Változtat-e ez a helyzet bármit is a karácsonyi szokásaidon?

Sz. Sz.: Nem, nem nagyon fog változtatni szerintem. Jóformán nagyon pici a család, rettentően mini, ezért nincsenek is nagy rokonlátogatások, nincsenek olyanok, hogy el kell mennünk mondjuk Székesfehérvárra, Pápára stb., mert végig kell látogatni az egész családot. Az egész Salgótarjánban történik és bizonyos szinten egy elvonulás is, tehát szerintem nem nagyon fogom érezni magát a változást. Annyit, hogy most nem lehet sétafikálni, felmenni Pestre vagy nem lehetett színházat ajándékozni egymásnak, például a tavalyelőtti karácsony, 26-án, az Átriumban volt. *A félelem megeszi a lelket* volt, Alföldi Róbert rendezés, Hernádi Judittal a főszerepben, hát az valami baromi jó élmény volt. Most ilyenek nem lesznek.